

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра _____ **Політологія та право** _____
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ **Політико-правова система України** _____
(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: «Інтелектуальні технології та прийняття рішень в складних системах»
(назва освітньої програми)

Спеціальність: 124 «Системний аналіз»
(найменування спеціальності)

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»
(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: _____ **бакалавр** _____
(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри
«**Політологія та право**»
(найменування кафедри)

Протокол № 1 від 17 серпня 2021 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	- <i>“Політико-правова система України”</i> - <i>Обов’язкова</i>
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>
Викладач	<i>Орлянський Володимир Семенович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри «Політологія та право»</i>
Контактна інформація викладача	<i>Телефон кафедри - 769-83-53</i> <i>Телефон викладача - 0974211341</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Предметна аудиторія кафедри №538 (5 корпус)</i>
Обсяг дисципліни	- <i>загальна кількість годин — 90</i> - <i>кількість кредитів — 3</i> - <i>розподіл годин :</i> - <i>лекції — 14</i> - <i>семінарські заняття — 14</i> - <i>самостійна робота — 62</i> - <i>вид контролю — залік</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<i>Пререквізити – «Історія України»</i>	
<i>Постреквізити – «Філософія»</i>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<i>Вивчення навчальної дисципліни “Політико-правова система України” зумовлено тим, що в процесі формування громадянського суспільства і побудови демократичної, соціальної, правової держави в Україні та її інтеграції в світове і європейське співтовариство, неможливо без належної гуманітарної</i>	

(загальнотеоретичної) підготовки, яка включає в себе: опанування найважливішими теоретичними положеннями про сутність і особливості політико-правових явищ і суспільних процесів, що відбуваються в Україні, та сучасних підходів щодо їх вирішення, а також положень норм чинного національного законодавства та вміння правильно їх застосовувати в професійній діяльності.

Загальні компетентності:

K01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

K02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

K07. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

K15. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

K16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Результати навчання:

ПР16. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Надання здобувачам вищої освіти цілісної та логічно-послідовної системи теоретичних знань про національну політико-правову систему та її основні інститути, розкриття найважливіших теоретичних положень про сутність політико-правових явищ і суспільних процесів, що відбуваються в Україні та сучасних підходів щодо їх вирішення, а також формування у них високого рівня політичної і правової свідомості та культури.

5. Завдання вивчення дисципліни

- розвинення творчого мислення здобувачів вищої освіти, оволодіння ними систематизованими теоретичними знаннями про політико-правові явища та суспільні процеси в Україні;

- вміння самостійно аналізувати суспільно-політичні події в Україні;

- орієнтуватися у складному розмаїтті сучасного політичного життя держави та застосовувати набуті знання у професійній діяльності та повсякденному житті;
- виховання у них високого рівня політичної та правової свідомості, поважного ставлення до Конституції та законів України, а також відповідальності за результати своєї професійної діяльності;
- формування високого рівня політичної і правової культури, активної громадянської позиції.

6. Зміст навчальної дисципліни					
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	усього	У тому числі			
Л		п	Лаб.	С.р.	
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теорія та основні інститути політико-правової системи України					
Тема 1. Теорія політичних і правових систем.	12	2	2	-	8
Тема 2. Держава як основний інститут політико-правової системи України.	21	3	3	-	15
Тема 3. Місцеве самоврядування як елемент політико-правової системи України.	12	2	2	-	8
Разом за змістовим модулем 1	45	7	7	-	31
Змістовий модуль 2. Структура громадянського суспільства					
Тема 4. Громадянське суспільство як основа політико-правової системи України.	12	2	2		8
Тема 5. Політичні партії та громадські організації як елемент політико-правової системи України.	12	2	2	-	8
Тема 6. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина України.	21	3	3	-	15
Разом за змістовим модулем 2	45	7	7	-	31
Усього годин	90	14	14	-	62
7. План вивчення навчальної дисципліни					
№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання			Кількість годин
1.	Тема 1. Теорія політичних і правових систем.	лекція			2
2.	Тема 1. Становлення політико-правової системи сучасної України.	семінарське заняття			2

3.	Тема 2. Держава як основний інститут політико-правової системи України.	лекція	3
4.	Тема 2. Конституційний поділ державної влади в Україні.	семінарське заняття	3
5.	Тема 3. Місцеве самоврядування як елемент політико-правової системи України.	лекція	2
6.	Тема 3. Система місцевого самоврядування в Україні.	семінарське заняття	2
7.	Тема 4. Громадянське суспільство як основа політико-правової системи України.	лекція	2
8.	Тема 4. Ознаки та типи громадянського суспільства.	семінарське заняття	2
9.	Тема 5. Політичні партії та громадські організації як елемент політико-правової системи України.	лекція	2
10.	Тема 5. Місце та роль політичних партій та громадських організацій в суспільному житті.	семінарське заняття	2
11.	Тема 6. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.	лекція	3
12.	Тема 6. Закріплення прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Конституції України.	семінарське заняття	3

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теорія політичних і правових систем	8
2	Тема 2. Держава як основний інститут політико-правової системи України	15
3	Тема 3. Місцеве самоврядування як елемент політико-правової системи України	8
4	Тема 4. Громадянське суспільство	8

5	Тема 5. Політичні партії та громадські організації як елемент політико-правової системи України	8
6	Тема 6. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні	15
	Разом	62

9. Система та критерії оцінювання курсу

У процесі вивчення навчального матеріалу дисципліни «Політико-правова система України» використовуються наступні засоби оцінювання:

1. Поточний – здійснюється під час проведення семінарських занять з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти на етапі первинного засвоєння навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та семінарського занять, умінь самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислити зміст вивчаємої теми, умінь публічно чи письмово подати певний матеріал, а також завдань самостійної роботи.

2. Рубіжний – здійснюється у формі письмової модульної контрольної роботи, яка охоплює навчальний матеріал викладених тем. Кожному здобувачу вищої освіти видається індивідуальний варіант контрольних завдань, що складається з трьох частин:

- перша частина – здобувач вищої освіти має дати чітке визначення політико-правовим поняттям і термінам;

- друга частина – здобувач вищої освіти має дати ґрунтовну відповідь щодо особливостей елементів політико-правових понять і термінів (ознаки, функції, форми, види, структура тощо);

- третя частина – здобувач вищої освіти має оцінити юридичний факт і обрати правильний варіант відповіді на питання.

Під час рубіжного контролю також враховуються виступи здобувача вищої освіти на семінарських заняттях і результати його науково-дослідної та самостійної роботи.

Рубіжний контроль проводиться на останній парі змістового модуля, протягом двох академічних годин. До рубіжного контролю допускаються всі здобувачі вищої освіти. Якщо здобувач вищої освіти не з'явився для проведення рубіжного контролю або не здав модульної контрольної роботи, йому виставляється нуль балів.

3. Підсумковий – здійснюється у формі складання заліку з метою оцінювання рівня знань здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти допускається до складання заліку за умов виконання всіх самостійних завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

В основі рейтингової системи використана 100-бальна шкала оцінювання. Це максимальна сума балів за всі види робіт, що виконані здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни протягом семестру (виступи на семінарських заняттях; виконання індивідуальних завдань; підготовка рефератів, тез доповідей; виконання самостійної роботи тощо).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за кожним рубіжним контролем (РК-1, РК-2) під час контрольних тижнів за підсумками основних модулів. Кожен основний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка з дисципліни складається як середня між величинами РК-

I і РК-2.

Під час контролю враховуючи наступні види робіт: аудиторна під час лекційних і семінарських занять, самостійна у вигляді опрацювання питань з тем, які не висвітлюються безпосередньо на лекціях і винесені на самостійне вивчення, результати тестування під час поточного та підсумкового контролю.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при поточному оцінюванні знань (залік)

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	(100+100):2	100
30	40	30	30	30	40		

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна шкала академічної оцінки	Шкала ECTS	Шкала навчального закладу
зараховано	ABCDE	60-100
не зараховано	FX, F	1-59

10. Політика курсу

- **Вимоги до здобувачів вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни:** здобувач вищої освіти повинен знати основні поняття та терміни національної політико-правової системи держави, її основні інститути, сутність суспільних процесів, що відбуваються в Україні та підходів щодо їх вирішення, вміти тлумачити чинне законодавство України та правильно застосовувати нормативно-правові акти в професійній діяльності.

- **Засади академічної доброчесності:** здобувач вищої освіти на підставі етичних принципів і визначених Законом України “Про вищу освіту” правил та з метою забезпечення довіри до результатів навчання повинен виконувати письмові модульні контрольні роботи самостійно, при цьому не допускається залучення при розв’язанні індивідуальних занять інших осіб. У разі виявлення ознак плагіату зазначена робота не зараховується і навчальна дисципліна не вважається зарахованою.

11. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: навч. посіб. Київ: Асоціація молодих українських політологів і політиків, 2000. 200 с.

2. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політико-правові системи світу: навч. посіб. Київ:

Знання, 2006. 668 с.

3. Горбач О. Н., Демшичак Р. Б. Політологія: навч. посіб. Львів, 2013. 260 с.
4. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 840 с.
5. Дмитренко М. А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції: Київ, 2008. 342 с.
6. Дюверже М. Политические партии. /пер. с франц. Изд. 3-е. Москва: Академический проспект и Королев., Парадигма, 2005. 544 с.
7. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 594 с.
8. Кириченко В. М. Правознавство: курс лекцій. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 240 с.
9. Кириченко В. М. Правознавство: модульний курс: курс лекцій. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 328 с.
10. Кириченко В. М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 218 с.
11. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В. Збірник законів України до курсу «Правознавство»: навч. посіб. у 2-х томах. Запоріжжя: ЗНТУ, 2013. Т.1. 344 с.; Т.2. 244 с.
12. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В., Соколенко Ю. М. Політико-правова система України: підручник / за загл. ред. В. М. Кириченка. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 304 с.
13. Кириченко В.М., Соколенко Ю.М. Словник основних політико-правових термінів: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. 62 с.
14. Кириченко В. М., Куракін О. М. Теорія держави і права: модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 264 с.
15. Кириченко В. М., Куракін О. М. Порівняльне конституційне право: модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 256 с.
16. Кириченко Ю.В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в контексті європейського досвіду: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 540 с.
17. Кормич Л. І., Шелей Д. Є. Громадські об'єднання та політичні партії України. Київ: АВРІО, 2004. 262 с.
18. Кутуєв П. В. Ключові проблеми політичної соціології: підручник. Київ: Центр Вільної преси, 2001. 236 с.

19. Погорілий Д. Є. Політологія: кредитно-модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 432 с.

20. Політико-правова система України: курс лекцій: навч. посіб. /за загл. ред. В.М. Кириченка. Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. 204 с.

21. Політико-правові інститути сучасності: структура, функції, ефективність / за заг. ред. М. І. Панова, Л. М. Герасіної. Київ: Ін Юре, 2005. 320 с.

22. Політична система і громадянське суспільство: європейські та українські реалії: /за заг. ред. А. І. Кудряченка. Київ, 2007. 314 с.

23. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку: навч. посіб. /за ред. Ф.М. Рудича. Київ: Парламентське вид-во, 2002. 327 с.

24. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу: /за заг. ред. В. С. Бакірова, М. І. Сазонова. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. 576 с.

25. Рудич Ф. М., Балабан Р. В., Ганжуров Ю. С. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: навч. посіб. Київ: Либідь, 2008. 440 с.

26. Шляхтун П. П. Конституційне право України: підручник. Київ: “Освіта України”, КНТ, 2008. 592 с.

27. Шляхтун П. П. Новітня політологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 592 с.

Допоміжна

28. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Юридична думка, 2010.

29. Берченко Г. В. Громадянське суспільство в Україні: конституційні аспекти: монографія. Харків: Юрайт, 2014. 208 с.

30. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. Г. Шемшученка. Київ: ТОВ “Вид-во “Юридична думка”, 2007. 992 с.

31. Кириченко С. О. Шляхи формування громадянського суспільства і правової держави. Київ: Логос. 1999. 84 с.

32. Некряч А. І. Місцеве самоврядування в Україні: етапи становлення та перспективи: монографія. Київ: Генеза, 2002. 369 с.

33. Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави: у 2 т. /за ред. О. В. Скрипнюка. Київ: Логос, 2010. Т.1. 628 с. Т. 2. 692 с.

34. Політологічний енциклопедичний словник /за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. Київ: Генеза, 2004. 736 с.

35. Примуш М. В. Політичні партії: історія та теорія: навч. посіб. Київ: “Видавничий дім “Професіонал”, 2008. 416 с.

36. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем Західної Європи інституційний вимір. Львів: Тріада плюс, 2004. 392 с. 21

37. Скрипнюк О. В. Теоретико-методологічні засади формування та розвитку громадянського суспільства і правової держави в Україні. Київ, 1995.

38. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира /под. общ. ред. В. С. Бакирова, Н. И. Сазонова. Харьков: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2005. 592 с.

39. Тимченко С. М. Громадянське суспільство і правова держава в Україні. Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 2002. 193 с.

40. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 536 с.

41. Шведа Ю. Партії та партійна система України: навч. посіб. Львів: ЦПД, 2001. 131 с.

Нормативно-правові акти

42. Конституція України від 28 червня 1996 р. / *Відомості Верховної Ради України*. Київ. 1996. № 30. Ст.141.

43. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. № 422/96-ВР / *Відомості Верховної Ради України*. Київ.1996. № 49. Ст.272.

44. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97 / *Відомості Верховної Ради України*. Київ. 1997. № 24. Ст.170.

45. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV / *Відомості Верховної Ради України*. Київ. 1999. № 20–21. Ст.190.

46. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III / *Відомості Верховної Ради України*. Київ. 2001. № 23. Ст.118.

47. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 № 4572-VI / *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2013. № 1. ст. 1.

48. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII / *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2014. № 13. ст. 222. 24

49. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII / *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 1993. № 3. ст. 17.

50. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III / *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2001. № 48. ст. 254.

51. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII / *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2016. № 31. ст. 545.

52. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 року № 1045-XIV / *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 1999. № 45. ст. 397.

53. Про професійних творчих працівників та творчі спілки: Закон України від 7 жовтня 1997 р. № 554/97-ВР / *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 1997. № 52. ст. 312.

54. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон

України від 2 червня 2016 р. № 1401-VIII *Відомості Верховної Ради України*.
Київ, 2016. № 28. ст. 532.

Інформаційні ресурси

Сайт кафедри «Політологія та право» Національного університету
«Запорізька політехніка» <http://zntu.edu.ua/kafedra-politologiyi>